

Resursförsvar hos hund – Hundägares uppfattning av beteendet

*Defence of resources by dogs – The dog owners view about
the behaviour*

Anna-Maria Svedberg

Etologi- och djurskyddsprogrammet

Fotograf: Maria Selin

**Sveriges lantbruksuniversitet
Institutionen för husdjurens miljö och hälsa
Etologi och djurskyddsprogrammet**

Skara 2011

Studentarbete 370

***Swedish University of Agricultural Sciences
Department of Animal Environment and Health
Ethology and Animal Welfare programme***

Student report 370

ISSN 1652-280X

**Resursförsvar hos hund –
Hundägares uppfattning av beteendet**

*Defence of resources by dogs – The dog owners view about
the behaviour*

Anna-Maria Svedberg

Studentarbete 370, Skara 2011

**Grund C, 15 hp, Etologi och djurskyddsprogrammet, självständigt arbete i biologi,
kurskod EX0520**

Handledare: Anette Wichman, *anette.wichman@slu.se*

Biträdande handledare: Kerstin Malm, *k.malm.hundetologi@telia.com*

Examinator: Christina Lindqvist, *christina.lindqvist@slu.se*

Nyckelord: Resursförsvar, zonförsvar, hund, liggplats, mat, föremål, hundägare, defense
of resources, dog, lying area, food, objects, dog owner

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap

Institutionen för husdjurens miljö och hälsa

Avdelningen för etologi och djurskydd

Box 234, 532 23 SKARA

E-post: hmh@slu.se, **Hemsida:** www.hmh.slu.se

I denna serie publiceras olika typer av studentarbeten, bl.a. examensarbeten, vanligtvis omfattande 7,5-30 hp. Studentarbeten ingår som en obligatorisk del i olika program och syftar till att under handledning ge den studerande träning i att självständigt och på ett vetenskapligt sätt lösa en uppgift. Arbetenas innehåll, resultat och slutsatser bör således bedömas mot denna bakgrund.

Innehåll

1. SAMMANFATTNING	4
2. ABSTRACT	4
3. INLEDNING	6
3.1. Dominansaggression.....	6
3.2. Resource Holding Power (RHP).....	7
3.3 Zonförsvar	8
4. SYFTE.....	9
5. MATERIAL OCH METODER.....	9
6. RESULTAT.....	10
6.1 Ägarna och hundarna.....	10
6.2 Försvar av resurser.....	11
7. DISKUSSION	19
7.1 Metoden och syftet	19
7.2 Enkätens utformning	19
7.3 Ägarens kön.....	20
7.4 Kastrering och hundarnas kön	20
7.5 Raser	21
7.6 Hundägarnas upplevelser.....	21
8. SLUTSATSER	23
9. TACK	23
10. REFERENSER	23

Bilagor:

Bilaga 1 – Enkät angående resursförsvar hos hund

1. SAMMANFATTNING

Aggressiva beteenden hos hundar är en vanlig orsak till att hundar lämnas in till omplaceringsorganisationer eller avlivas. Hundägare kan bli överraskade och rädda när deras hund plötsligt börjar morra och göra utfall när man närmar sig den medan den äter eller ska sätta sig bredvid den i soffan. Det finns flera olika teorier om varför hundar försvarar resurser som mat, föremål och liggplats mot människor och andra hundar. Ofta kopplas beteendet ihop med dominans och en vilja att ta makten eller en strävan efter att ta över ledarskapet. Nyligen har dock en teori som kallas zonförsvar presenterats av Freddy Worm Christiansen. Han menar att försvar av resurser är ett naturligt beteende, utan koppling till maktkamp eller dominans, och att myter angående resursförsvar gör att många hundar avlivas i onödan. Hittills är det ingen som studerat enbart resursförsvar utan att koppla ihop det med olika dominansteorier. Syftet med den här studien var därför att studera vad hundägare har för uppfattning angående resursförsvar samt hur de upplever försvar av mat, föremål eller liggplats riktat mot människor och andra hundar. Metoden som valdes för att undersöka detta var att genom en webbenkät komma i kontakt med hundägare som ville svara på frågor angående försvar av resurser i tre olika situationer. Situationerna var försvar av mat eller föremål riktat mot människor, försvar av liggplats riktat mot människor samt försvar av mat, föremål eller liggplats riktat mot andra hundar. Resultatet tyder på att de flesta hundägarna inte sympatiserar med dominansteorier även om majoriteten av de som svarade på enkäten hade upplevt försvar av resurser i minst en av de tre efterfrågade situationerna (78,2 %). Det var dock endast en mindre del som upplevt försvaret regelbundet, till exempel varje dag eller varje vecka (9,3 % samt 9,6 %). Det mest frekventa försvarsbeteendet som hundägarna hade upplevt i alla tre situationerna var att hunden hade morrat (85,2 % för försvar av mat/föremål mot människor, 77,2 % för försvar av liggplats mot människor och 76,8% för försvar mot andra hundar). Vidare trodde majoriteten av hundägarna att anledningen till att hunden försvarade resurser mot människor och andra hundar var för att den var rädd att bli av med dem (46,3 % för försvar av mat/föremål mot människor, 71,9 % för försvar av liggplats mot människor och 67,3 % för försvar mot andra hundar). Majoriteten uppfattade dock försvaret som ett naturligt beteende (83,3 % för försvar av mat/föremål mot människor, 83,3 % för försvar av liggplats mot människor och 96,7 % för försvar mot andra hundar). I framtiden skulle det vara spännande att göra en rasjämförelse angående resursförsvar, och inte enbart aggression som flera tidigare studier gjort, för att till exempel fastställa vilka hundar som är mer lämpliga som familjehundar och studera om alla hundraser uttrycker resursförsvar på samma sätt. Det skulle även vara fördelaktigt att utbilda hundägare i att läsa sin hunds signaler då det var 35 % av hundägarna som inte kände igen det första steget i försvar att resurser. På så sätt skulle många konflikter kunna undvikas.

2. ABSTRACT

Aggressive behavior is a common reason for relinquishment of dogs to animal shelters or to be euthanized. Dog owners may be surprised and afraid when their dog suddenly begins to growl and lunge at them when they approach it when it eats or is going to sit next to it on the couch. There are several theories about why dogs defend resources such as food, objects and lying area against people and other dogs. The behaviour is often associated with dominance and a desire to take over the leadership. Recently, however, a theory called zone defense has been presented by Freddy Worm Christiansen. He means that defense of resources is a natural behaviour without links to the hierarchy or a desire to take over the leadership and that myths concerning defense of resources leads to unnecessary euthanasia of many dogs. So far no one has studied the defense of resources without

association with different theories about dominance. The aim of this study was therefore to study dog owners view of the behaviour and how they experience the defense of different resources towards humans and other dogs. The method chosen to examine this was through a web based survey where dog owners answered questions regarding the defense of resources in three different situations. The situations were defense of food or objects directed at humans, defense of lying area directed at humans and defense of food, objects or lying area directed at other dogs. The result suggests that most dog owners do not sympathize with theories linked to dominance even though the majority of the respondents had experienced defense of resources in at least one of the three situations (78,2 %). However, only a few owners had experienced the behaviour regularly, such as every day or every week (9,3 % and 9,6 %). Most of the owners had experienced that their dog growled when it defended resources in all three situations (85,2 % for defense of food/objects against humans , 77,2 % for defense of lying area against humans and 76,8% for defense against other dogs). Further thought the majority of the dog owners that the reason for their dogs to defend resources as food, objects or lying area were because the dog were afraid to lose the resource (46,3 % for defense of food/objects against humans, 71,9 % for defense of lying area against humans and 67,3 % for defense against other dogs). The most of the dog owners perceived the defense as a natural behavior (83,3 % for defense of food/objects against humans, 83,3 % for defense of lying area against humans and 96,7 % for defense against other dogs). In the future it would be interesting to make a comparison between breeds concerning defense of resources, and not only aggression that many other studies have done. For example in order to identify dogs that are more suitable as family dogs. It would also be beneficial to educate dog owners to read their dog's signals because it was 35 % of the dog owners who did not recognize the first step in defense of resources. This could lead to the avoidance of many conflicts between dog owners and their dogs.

3. INLEDNING

Många hundar med problembeteenden hamnar på omplaceringshem eller avlivas (Salman et al. 1998; Crowell-Davis, 2008). Det finns olika faktorer som ligger bakom beslutet att lämna sin hund till ett omplaceringshem (Patronek et al. 1996; DiGiacomo et al., 1998) men beteendeproblem som aggressivitet är ofta en av de främsta anledningarna (Patronek et al., 1996; DiGiacomo et al., 1998; Salman et al., 1998). Shore et al. (2008) fann att hundägare uppfattade aggressivitet mot människor som det allvarligaste beteendeproblemet men att många ägare var villiga att söka hjälp för att komma till rätta med det. Hundägarna ansåg även att aggressivitet mot andra hundar var ett stort problem men de var inte lika villiga att söka hjälp för det som för aggressivitet riktad mot människor (Shore et al. 2008). Aggression är även det vanligaste beteendeproblemet som rapporteras till veterinärkliniker (Seksel et al. 1999).

Det finns flera olika teorier om varför hundar visar aggressivitet mot människor och andra hundar och ibland kan hundägares beteende utlösa oväntade aggressiva reaktioner hos deras hund. Det kan räcka med att man klappar hunden på huvudet, borstar den, kopplar den, böjer sig över den, tar upp den i famnen, puttast ner den från soffan eller sängen, närmar sig hundens mat och så vidare (Borchelt, 1983). Många hundägare säger att hunden attackerade utan förvarning eller helt oprovocerat (Borchelt, 1983; Cameron, 1997). Oftast är detta inte hela sanningen utan hunden kan i ett tidigt stadium ha visat mild aggression, t.ex. genom att morra eller hota med att bita, i flera situationer innan den för första gången gick hela vägen till att bita (Line & Voith, 1986). Den bakomliggande anledningen till varför hundar visar aggressivitet mot människor och andra hundar har förklarats med olika teorier, t.ex. dominansaggression (Line & Voith, 1986; Pérez-Guisado & Muñoz-Serrano, 2009), teorin om resurshållningspotential/RHP (Parker, 1974; Bradshaw et al. 2009) och nyligen som zonförsvar (Christiansen, 2009).

3.1. Dominansaggression

Ofta kopplas aggression ihop med dominans (Beaver, 1983; Line & Voith 1986; Guy, et al. 2001; Pérez-Guisado & Muñoz-Serrano, 2009). Dominansassocierad aggression är ett normalt, naturligt och evolutionärt utvecklat beteende (Cameron, 1997). Teorin om dominansaggression spred sig på 1930 och 1950-talet via nordamerikansk och brittisk hundträningsslitteratur (Steinker, 2007). Med dominansaggression menas att hunden visar aggressiva beteenden mot familjemedlemmar, antingen människor eller andra hundar, för att få en högre position i hierarkin (Bradshaw, et al. 2009). Dominansaggression visas i situationer som involverar kontroll över till exempel mat, leksaker, utrymme och uppmärksamhet genom att hunden morrar, skäller aggressivt, blockerar, nafsar och gör utfall antingen med eller utan att bita (Bamberger & Houpt, 2006).

Font (1987) såg att förvildade, så kallade ferala, hundar försvarade gemensamma territorier, skapade dominanshierarkier och delade på födan. Dominanshierarkierna baserades på agonistiska möten sinsemellan hundarna. Det är sådana observationer av hundar och vargar som ligger bakom teorin att hundar vill vara ledare och därmed tävlar med människan om höga rangpositioner (Bradshaw, et al. 2009). Agonistiska beteenden består både av aggressiva och undergivna signaler (Font, 1987) och Pal et al. (1998) såg att alfahanen i en feral hundgrupp visade mest aggressiva beteenden medan de juvenila hanarna visade mest undergivna signaler. Alfaparet i en flock har företräde till resurser (Steinker, 2007), och därför kan man se hundars försvar av till exempel mat som att den anser sig vara alfaindividen i flocken. Detta har lett till att hundägare dominerat sina hundar, förslagsvis genom att lägga hundarna på rygg för att tillrättavisa dem (Steinker,

2007). De gånger som en varg visar undergivelse mot en flockmedlem sker det dock alltid självmant och ingen blir tvingad ner i den positionen (Steinker, 2007; Christiansen, 2009). Det har däremot på sista tiden framkommit forskning som ifrågasätter om vargar verkligen formar dominanshierarkier i det vilda (Steinker, 2007). Enligt Christiansen (F.W. Christiansen, personligt meddelande, 22 maj 2011) finns det dock ännu inte tillräckligt med underlag för att fastställa detta samt att det rör sig om en feltolkning av David Mechs observationer av en begränsad vargflock, bestående av endast två sexuellt mogna individer och deras avkommor på Ellesmere Island, där man inte kunnat observerat någon dominanshierarki. Christiansen (2009) anser dock att hundar bildar rangordning sinsemellan men att de inte räknar in människan i hierarkin och betecknar relationen mellan människa och hund som en flerartsflock.

Det har föreslagits att vissa hundar är predisponerade att visa dominansaggression och att de skulle visa det oberoende av ägarens tidigare hunderfarenhet (Line & Voith 1986). Det är framför allt hanhundar som uppvisar dominansaggression (Borchelt, 1983; Line & Voith 1986; Bamberger & Houpt, 2006) men man har även sett att steriliserade tikar visar hög frekvens av beteendet (Borchelt, 1983). Det finns även studier som visar att vissa raser visar mer dominansaggression mot sina ägare, till exempel engelsk cocker spaniel (Våge et al. 2008; Amat et al. 2009). Ägare till hundar som visar dominansaggressivitet får ofta rådet att ändra de dagliga rutinerna, ta hunden till veterinären för kastrering och en del blir även rådgivna att behandla problemet medicinskt med till exempel lugnande medel (Cameron, 1997). Med att ändra de dagliga rutinerna menas bland annat att se över hundens aktivering och se till att hunden inte går först in genom dörrar, får äta först eller sova i sängen eller på möbler för att ägaren på så sätt ska bli alfaindividen med tillgång till de viktigaste resurserna (Beaver, 1983; Cameron, 1997). Det är oklart vilken effekt kastrering har på dominansaggression men i vissa fall verkar det hjälpa (Beaver, 1983; Bradshaw et al. 2009).

3.2. Resource Holding Power (RHP)

En annan teori om varför hundar försvarar resurser bygger på en teori som Parker publicerade år 1974 angående varför djur hamnar i slagsmål, eller rättare sagt hur de gör för att undvika slagsmål (Parker, 1974). Artikeln har blivit citerad i många olika studier genom årens lopp (Arnott & Elwood, 2009). Parker kallade sin teori *resource holding power*, RHP, och säger att RHP är måttet av en individs förmåga att vinna ett slagsmål och behålla olika resurser (Parker, 1974).

Parker menar att eftersom slagsmål över begränsade resurser kan leda till skador har RHP utvecklats genom evolutionens gång och blivit en evolutionärt stabil strategi, ESS (Parker, 1974). Dominans, storlek, styrka, vapen, motivation och erfarenhet påverkar en individs RHP och förmåga att behålla resurser som mat, vatten, partner med mera. (Parker, 1974). Om till exempel en mindre individ skulle börja bråka med en större individ om mat skulle risken för att bli skadad vara väldigt hög och påverka den mindre individens förmåga att försvara mat i framtiden oavsett om den får behålla sin resurs den här gången eller inte. Därför är det mer fördelaktigt att vid en dispyt kunna utvärdera konkurrentens RHP innan man bestämmer sig för att försvara eller lämna resursen. Detta kräver dock att individerna kan kommunicera med varandra och lita på varandras signaler men till skillnad från dominansaggression behöver individerna inte ha någon tidigare relation med varandra (Bradshaw et al. 2009).

För att undvika skador kan konkurrenterna utföra uppvisningar eller skenangrepp, om de inblandade skulle vara på samma nivå minskar skaderisken genom korta bouts av

styrkemätningar som till exempel snabba utfall (Parker, 1974). Det första steget är därmed inte att börja slåss utan ofta börjar konflikten med uppvisningar, t.ex. genom att resa raggen för att se större ut, och endast när konkurrenterna inte kan komma fram till vem som har störst RHP kommer konflikten att eskalera (Parker, 1974).

Bradshaw et al. (2009) ser dock flera brister med teorin och föreslår att man även måste ta hänsyn till resursens värde samt associativ inläring för att kunna tillämpa teorin om RHP på den domesticerade hunden. Ibland kan till exempel en stor hund överge sitt märgben för en liten hund, detta trots att den stora hunden har betydligt större RHP. Detta förklarar Bradshaw et al. (2009) med att den stora hundens motivation att behålla märgbenet inte var tillräckligt hög för att försvara det i den situationen. En annan brist som finns med teorin är att den domesticerade hunden inte verkar ta hänsyn till konkurrentens storlek (Bradshaw & Lea, 1993) vilken sägs vara en av de största faktorerna som avgör en individs RHP (Parker, 1974). En liten hund kan utmana en större hund vilket den inte borde göra om RHP tillämpas. I situationer där hundar försvarar resurser mot människor kan det bero på att hunden lärt sig att den har högre RHP än människan genom associativ inläring där den till exempel fått behålla resurser i tidigare situationer om den morrat eller bitit (Bradshaw et al., 2009).

3.3 Zonförsvar

En annan teori om varför hundar försvarar resurser mot andra hundar såväl som mot människor kallas för zonförsvar. Zonförsvar är ett beteende som djuren, enligt Christiansen (2009), alltid har i beredskap och som de använder om de uppfattar att det behövs. Det är däremot inte fråga om någon rangkamp, alla individer har rätt att försvara sin resurs från andra flockmedlemmar. Det finns olika zoner som försvaras, t.ex. individzon, kroppszon, liggplatszon och matzon. Detta försvar tror Christiansen (2009) ofta misstolkas av hundägare som tror att deras hund plötsligt blivit aggressiv, vill bli ledare eller ta över makten. Efter att ha studerat både vargar och hundar i flera år har Christiansen (2009) sett ett mönster när det gäller försvar av resurser mot flockmedlemmar. Redan när valparna är 3-4 veckor gamla kan de morra och försvara till exempel köttben och redan då accepterar vuxna individer försvaret. Zonförsvaret följer ofta fyra steg:

Steg 1: Lätt hot med stelrande kropp och stint stirrande mot inkräktaren.

Steg 2: Kraftigt hot om inkräktaren inte stannar. Zonförsvaren har rynkad nos, visar tänderna och kan även morra.

Steg 3: Skenangrepp om inkräktaren fortfarande inte stannar. Zonförsvaren gör blixtnabbt nafsande i luften i riktning mot inkräktaren.

Steg 4: Angrepp om inkräktaren inte respekterat hoten. Zonförsvaren gör utfall och biter (ofta med hämmat bett) inkräktaren.

Enligt Christiansen (2009) påverkar inte försvar av en zon rangordningen i en flock och det handlar inte om att försvararen försöker klättra på rangstegen. Han menar att zonförsvar är medfött beteende men att respekten för andras zonförsvar däremot är inlärt tidigt i hundens liv. Om man inte respekterar hundens zonförsvar kan försvaret trappas upp. Om man däremot lär hunden att människan inte är en konkurrent kommer zonförsvaret att minska och ofta till och med att upphöra (Christiansen, 2009). Enligt Christiansen (2009) avlivs många hundar i onödan efter att ha visat zonförsvar och många hundbett skulle kunna undvikas om människor lär sig att läsa hundens signaler.

4. SYFTE

Syftet med detta kandidatarbete är att undersöka hur hundägare uppfattar försvar av olika resurser och hur de reagerar i de situationerna. Syftet är även att se i vilken utsträckning hundägare har upplevt försvar riktat mot människor angående resurser som mat eller föremål och liggplats samt i vilken utsträckning de upplevt försvar av resurser riktat mot andra hundar. Om möjligt kommer även en jämförelse mellan raser eller rasgrupper angående försvarsbeteende att analyseras. Detta är den första studien som tar upp hundägarnas syn och uppfattning av hundens försvar av resurser.

5. MATERIAL OCH METODER

En enkät bestående av totalt 44 frågor (Bilaga 1) lades ut på internet. Enkäten utformades på webbsidan Mysurvs.com och baserades på en kortare enkät som användes i en tidigare av författaren utförd pilotstudie angående resursförsvar på en veterinärklinik.

En länk till enkäten lades ut på Sveriges fyra största hundforum (Aktivhund, Allt om hundar, Vovve.net samt Hundar.se), på Götene brukshundsklubbs hemsida samt Svenska kennelklubbens hemsida. Forumen valdes för att nå ut till så många hundägare som möjligt och av samma anledning lades enkäten ut på Svenska kennelklubbens hemsida efter att de godkänt en förfrågning via mail från författaren. Länken till enkäten på forumen samt Götene brukshundsklubbs hemsida var tillgängliga från 15 april 2011 till 6 maj 2011 och uppdaterades några gånger per vecka för att vara aktuella. Länken på Svenska kennelklubbens hemsida var tillgänglig från 28 april 2011 till 6 maj 2011 och låg på hemsidans förstasida.

Metoden valdes då studiens syfte var att se vad hundägare har för syn på resursförsvar och inte att ta reda på hur stor andel av Sveriges hundägare som upplevt beteendet. Därmed gjorde det inget att det främst var hundägare som upplevt försvar av mat, föremål eller liggplatser som valde att delta. För de som uppgav att de aldrig upplevt resursförsvar i någon av de tre situationerna analyserades endast bakgrundsinformationen.

Informationen som gavs till de som svarade på enkäten var att den ingick i ett kandidatarbete angående resursförsvar hos hund. Arbetet skulle handla om försvar av mat, föremål eller liggplast riktat mot människor eller andra hundar. Definitionen på vad som kunde räknas som försvar var att hunden t.ex. stirrat, morrat eller bitit när man närmat sig hundens liggplats, matskål eller annan resurs. Inga teorier angående resursförsvar nämndes.

Frågorna i enkäten tog upp bakgrundsinformation om ägaren, t.ex. ålder, kön, vad de använde hunden till och hur många hundar som bodde i hushållet, samt bakgrundsinformation om hunden, t.ex. ras, kön, om den var kastrerad eller intakt, ålder och hur gammal hunden var när ägaren skaffade den. Efter det ställdes frågor om försvar av resurser i tre olika situationer. Situationerna var försvar av mat eller föremål riktat mot människor, försvar av liggplats riktat mot människor och försvar av mat, föremål eller liggplats riktat mot andra hundar. Som försvar räknades att hunden med stel kropp stirrat mot människor eller den andra hunden, morrat, visat tänder, gjort utfall utan att bita och/eller bitit. Deltagarna fick svara på minst 13 frågor och som flest 44 frågor. De som svarade att de aldrig upplevt försvar av mat eller föremål riktat mot människor fick svara på om de upplevt försvar av liggplats riktat mot människor. Om de aldrig hade upplevt det heller fick de slutligen svara på om de hade upplevt resursförsvar riktat mot andra hundar. Deltagarna fick alltså endast svara på följdfrågor om beteendet om de upplevt försvar i den efterfrågade situationen. De flesta frågorna var samma för alla tre situationerna, t.ex. hur

gammal hunden var när den försvarade för första gången, hur ofta hunden utövar resursförsvar, på vilket sätt den hade försvarat, mot vilka personer försvaret riktades (endast för de två situationerna där försvar riktas mot människor) samt hur ägarna reagerade eller handlade i situationerna och vad de har för uppfattning om beteendet.

Syftet med de olika situationerna var att se om ägarna uppfattade försvaret på liknande sätt när det riktades mot andra hundar som när det riktades mot människor. Ägare som hade flera hundar uppmanades att svara för endast en av sina hundar, detta för att resultatet angående ägarnas uppfattning av beteendet inte skulle bero på att samma hundägare svarat flera gånger. I enkäten ingick även en bildfråga för att se om hundägarna kände igen det första steget i Christiansens (2009) teori om zonförsvar (Figur 1). Denna fråga fick endast de som svarat att de upplevt försvar av mat eller föremål riktat mot människor svara på. Detta på grund av en miss i utformningen av enkäten.

Figur 1 Hund som försvarar sin mat genom att stirra med stel kropp. Fotograf Maria Selin.

Vissa frågor i enkäten hade öppna svar som var frivilliga att svara på, t.ex. frågan om hur den andra hunden reagerat på resursförsvaret eller hur ägarna agerade i situationer där hunden försvarade en resurs mot någon annan hund. När dessa frågor sammanställdes gick författaren själv igenom svaren och delade in dem i lämpliga grupper. Ett och samma svar kunde hamna i två eller flera grupper. Till exempel hamnade svaret ”Ibland slagsmål, ibland drar den andra hunden sig undan” i både gruppen *Drar sig undan* samt gruppen *Slagsmål* på frågan om hur den andra hunden reagerat på försvarsbeteendet.

När datan sammanställdes ströks fråga 21 från enkäten (Bilaga 1) då den endast hade ställts till de som upplevt försvar av mat eller föremål och inte passade till syftet.

Resultaten sammanställdes i enkätprogrammet Mysurvs.com samt med hjälp av Microsoft Office Excel 2007 och presenteras med hjälp av deskriptiv statistik, antingen i procentform eller antal.

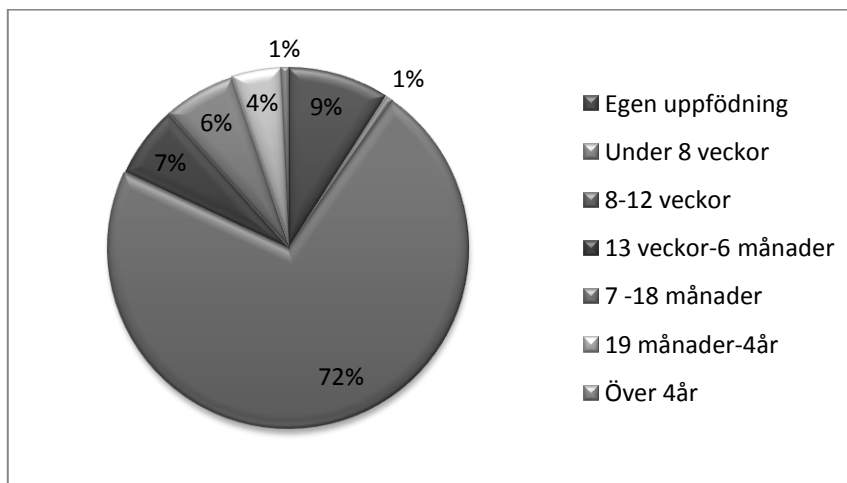
6. RESULTAT

6.1 Ägarna och hundarna

Det var totalt 445 hundägare som svarade på enkäten varav 417 kvinnor (93,7 %) och 28 män (6,3 %). Största andelen av hundägarna skaffade hunden när den var 8-12 veckor gammal (Figur 2). I 37,3 % av hushållen bodde det endast en hund, i övriga hushållen (62,7 %) bodde det två eller fler hundar.

Av hundarna var 249 tikar (56 %) och 196 hanar (44 %). Totalt var 100 stycken kastrerade (22,5 %), varav 47 % tikar och 53 % hanar. Majoriteten av hundarna var renrasiga (92,1 %) och representerade 114 olika raser medan 35 av hundarna (7,9 %) var blandraser eller av okänt ursprung. Raserna som representerades av flest hundar var Engelsk springer spaniel (34 hundar, 7,6 %), schäfer (33 hundar, 7,4 %), shiba (19 hundar, 4,3 %), rottweiler (16 hundar, 3,6 %), American staffordshire terrier (15 hundar, 3,4 %), Australian shepherd,

boxer och labrador retriever (14 hundar var, 3,1 %) samt bearded collie, belgisk vallhund¹ och flatcoated retriever som representerades av 10 hundar var (2,2 %). Störst antal av hundarna användes till att träna eller tävla i lydnad, bruks, agility eller liknande (Tabell 1).

Figur 2 Hundarnas ålder när ägaren skaffade den (n=432).

Tabell 1 Översikt gällande vad hundarna användes till. Hundägarna (n=445) kunde välja flera användningsområden, därför är summan >100%.

Användningsområde	Antal hundar (n=445)	Andel (%)
Träna/tävla i lydnad, bruks, agility eller liknande	286	64,3
Motion	185	41,6
Enbart sällskap	56	12,6
Jakt	43	9,7
Utställning	42	9,4
Avel	26	5,8
Vallning	16	3,6
Spår/viltspår	16	3,6
Räddnings- väktar- bevakning eller tjänstehund	8	1,8
Kapplöpning/lure coursing	4	0,9
Drag/weight pulling	3	0,7
Vakt	1	0,2

I de hushåll som ägde två eller fler hundar (n=300) svarade 278 hundägare på frågan om hur gammal den utvalda hunden var i förhållande till hushållets övriga hundar. Av dem svarade 94 stycken (33,8 %) att den utvalda hunden var yngre än de andra hundarna, 100 stycken (36 %) sade att hunden var äldre än hushållets övriga hundar, 69 hundägare (24,9 %) sade att hunden var mittemellan de andra hundarna och 15 stycken (5,4 %) var jämgamla med hushållets övriga hundar.

6.2 Försvar av resurser

Av de totalt 445 svarande var det 348 stycken (78,2 %) som upplevt resursförsvar i minst en situation och 97 stycken (21,8 %) som aldrig upplevt resursförsvar. 114 hundar (25,6

¹ Belgisk vallhund= groendal (1 st), lakenois (1 st), malanois (4 st) och tervueren (4 st)

%) uppgavs ha försvarat mat eller föremål mot människor, 54 stycken (12,1 %) försvarat liggplats mot människor och 306 hundar (69,2 %) som uppgavs ha försvarat mat, föremål eller liggplats mot andra hundar minst en gång. Från början var det 308 hundar som angavs ha försvarat resurser mot andra hundar men det visade sig att två av dessa endast riktat försvaret mot katter och blev därför uteslutna. Av hanarna var det 147 stycken (75 %) och av tikarna var det 204 stycken (81,9 %) som försvarat resurser i minst en av situationerna. En rasjämförelse över de raser som representerades av tio eller fler hundar visade att resursförsvar mot annan hund var det alternativ som valdes mest frekvent för alla raserna (Tabell 2). Eftersom de övriga hundraserna endast representerades av 1-9 individer har dessa inte tagits med i sammanställningen. Det var en större andel av de kastrerade hundarna än de intakta som försvarat resurser oberoende av situation (Tabell 3).

Tabell 2 Sammanställning över hur stor andel som hade utfört försvar av resurser i de tre olika situationerna ur de 11 vanligaste förekommande raserna.

Ras	Andel (%) som försvarat mat/föremål	Andel (%) som försvarat liggplats	Andel (%) som försvarat resurs mot annan hund
Engelsk Springer Spaniel (n=34)	11,8	11,8	47,1
Schäfer (n=33)	30,3	9,1	72,7
Shiba (n=19)	21,1	15,8	63,2
Rottweiler (n=16)	37,5	6,3	75
American Staffordshire Terrier (n=15)	26,7	6,7	80
Australian Shepherd (n=14)	7,1	0	78,6
Boxer (n=14)	21,4	7,1	57,1
Labrador retriever (n=14)	7,1	0	50
Bearded Collie (n=10)	20	30	70
Belgisk vallhund (n=10)	20	0	70
Flatcoated retriever (n=10)	20	0	40

Tabell 3 Andelen (%) av de intakta respektive kastrerade hundarna som försvarat resurser i de olika situationerna. Antalet hundar står inom parentes. Hundarna kan ha försvarat resurser i flera situationer, därför är summan >100%.

Situation	Intakta hundar (n=345)	Kastrerade hundar (n=100)
Mat eller föremål mot människor	23,2 % (n=80)	34 % (n=34)
Liggplats mot människor	11,9 % (n=41)	13 % (n=13)
Mot andra hundar	67 % (n=231)	75 % (n=75)

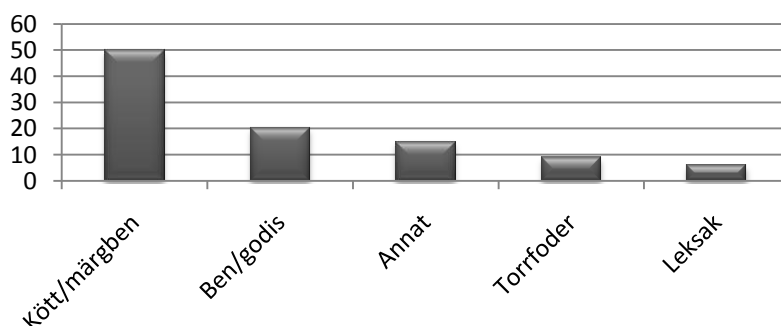
Det var endast 12 hundar som försvarat resurser i alla tre situationer. Av de hundarna var det två stycken engelska springer spaniels och två var blandraser, övriga var alla av olika ras. En av hundarna var 7-17 månader gammal, tre var 1,5-2år, fyra var 3-5år, tre var 6-10 år gamla och en var äldre än 10 år. Hälften av hundarna var åtta veckor när de kom till nuvarande ägaren, en var uppfödd av ägaren och resten kom till ägare när de var 12 veckor till 4 år gamla. Av hundarna var det två intakta hanar, fyra intakta tikar och fyra okastrerade tikar. I sju av hushållen bodde det flera hundar och av hundarna som försvarade resurser var fyra stycken äldre än de andra hundarna, två stycken yngre och en var jämngammal med hushållets andra hund/hundar.

Datan analyserades även för att se hur många hundar som försvarade resurser i mer än en situation. Resultatet tyder på att hundar som försvarat liggplats mot människor har högre tendens att visa försvar även i andra situationer (Tabell 4).

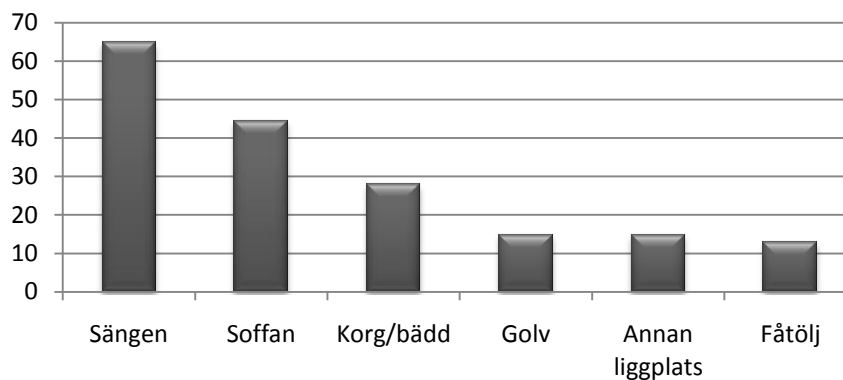
Tabell 4 Andelen (%) av hundarna som försvarat resurser i fler än en situation.

Situation:	Mat/föremål mot människor (%)	Liggplats mot människor (%)	Mot andra hundar (%)
Mat/föremål mot människor (n=114)	-	28,9 (n=129)	86 (n=98)
Liggplats mot människor (n=54)	59,3 (n=32)	-	77,8 (n=42)
Andra hundar (n=306)	32 (n=98)	12,1 (n=37)	-

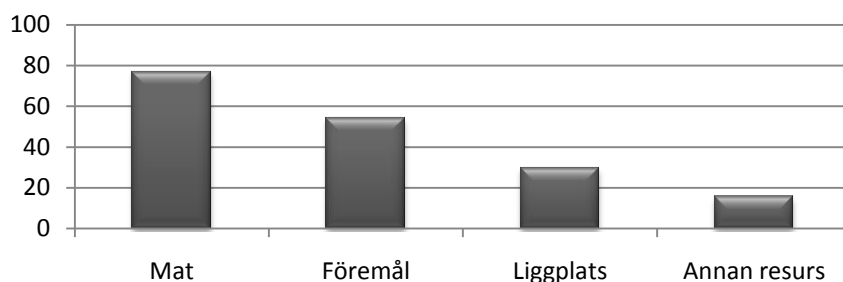
Gällande vilka resurser som hundarna försvarat i de olika situationerna var det hälften av hundarna (77 st.) som försvarat kött eller mörghben mot människor (Figur 3), nästan två tredjedelar (35 st.) som försvarat sängen mot människor (Figur 4) samt nästan fyra femtedelar (235 st.) som försvarat mat mot andra hundar (Figur 3 Andelen (%) av hundarna som försvarat olika typer av mat eller föremål mot människor (n=114).Figur 5).

Figur 3 Andelen (%) av hundarna som försvarat olika typer av mat eller föremål mot människor (n=114).

Figur 4 Andelen (%) av hundarna som försvarat olika typer av liggplatser mot människor (n=54). Ågarna kunde välja flera alternativ, därför är summan >100 %.

Figur 5 Andelen (%) av hundarna som försvarat olika typer av resurser mot andra hundar. Ägarna kunde välja flera alternativ, därför är summan >100 %.

Till hundägarna som upplevt försvar av mat eller föremål samt liggplats ställdes frågan angående hur ofta hunden försvarat resurserna och de flesta hundarna försvarade oftast resurserna varannan månad eller mer sällan alternativt har de endast gjort det en gång (Tabell 5). Alternativet *annat* beskrevs t.ex. som periodvis i hundens liv, till exempel när hunden var valp, endast när hunden fått märgben eller upprepade gånger runt en viss ålder. De åldrar som nämndes var runt 10 veckor, 6 månader, 2 år och 2,5 år. Frågan angående hur gammal hunden var när den visade försvarsbeteende för första gången var en öppen fråga och efter att författaren klassindelade svaren visade det sig att det mest frekventa svaret var att hunden var mellan 7-18 månader gammal då den för första gången försvarat någon resurs (Figur 6).

Tabell 5 Svartsfördelningen (%) angående hur ofta hunden försvarat resurser.

Hur ofta hunden har utför försvarsbeteendet	Mat eller föremål (n=114)	Liggplats (n=54)
Varje dag	3,5	3,7
Varje vecka	6,1	5,6
1-3 gånger per månad	4,4	5,6
Endast en gång	32,5	22,2
Varannan månad eller mer sällan	35,1	33,3
Annat	18,4	29,6

Figur 6 Åldern på hundarna när de visade försvar av mat/föremål (n=114) respektive liggplats (n=54) för första gången (%).

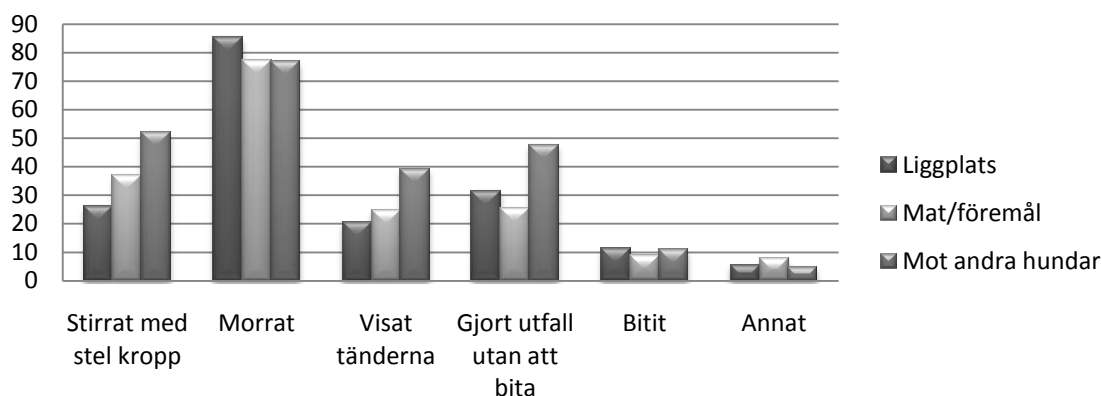
Hundarna försvarade mat eller föremål främst mot matte medan försvaret av liggplats riktades främst mot husse. Det var endast en liten del av hundarna som riktade försvaret mot barn i hemmet (Tabell 6). Några hundar uppgavs försvara resurser mot endast ett fåtal personer eller i specifika situationer, till exempel när någon närmade sig bilen när bakluckan var öppen, när hunden var trött försvarade den mot alla eller när någon flyttade på hunden på ett klumpigt sätt. Två av hundarna uppgavs rikta försvaret mot alla.

Tabell 6 Andel (%) av hundarna som riktat försvaret mot olika personer när det gäller försvar av mat/föremål eller liggplats. Frågan var en flervalsfråga och därför blir summan >100 %.

Person	Försvar av mat/föremål (n=114)	Försvar av liggplats (n=54)
Matte	64	40,7
Husse	33,3	48
Barn i hemmet	7	7,4
Besökare	26,3	31,5
Andra	24,6	24,1

Gällande frågan angående på vilket sätt hunden försvarat mat eller föremål, liggplats alternativt mot andra hundar kunde ägarna välja flera alternativ. I alla tre situationerna var att hunden morrade det vanligaste försvarsbeteendet (Figur 7).

De hundägare som upplevt försvar av mat eller föremål fick svara på en fråga kopplad till en bild (Figur 1). Det var 35 % som uppgav att de inte kände igen beteendet på bilden medan 27,2 % kände igen kroppshållningen, 7 % kände igen blicken och lika många öronen medan det var 27,3% som kände igen beteendet till 100 % (Figur 1).

Figur 7 Andelen (%) hundägare som noterat olika försvarsbeteenden när deras hund försvarat mat/föremål (n=114), liggplats (n=54) eller mot andra hundar (n=306). Annat= "Bitit med hämmat bett", "morrat och skällt", "sprungit iväg med föremålet", "ställt sig mellan resursen och inkräktaren" och "jagat iväg inkräktaren".

När det gällde vad hundägarna skulle göra i de situationer då hunden försvarar mat eller föremål alternativt liggplats mot människor fick de rangordna olika alternativ från ett till fem där ett stod för inte alls sannolikt och fem stod för i högsta grad sannolikt. Ungefär hälften av hundägarna uppgav att det i högsta grad var sannolikt att de skulle låta hunden vara/ ignorera den när den försvarade mat eller föremål medan majoriteten av hundägarna till hundarna som försvarat liggplats högst sannolikt inte skulle låta hunden behålla liggplatsen (Tabell 7).

Tabell 7 Svarsfördelning på frågan angående vad hundägarna skulle göra i situationer där hunden försvarar mat eller föremål (n=110) alternativt liggplats (n=54)

Agerande Liggplats	Andel (%)	Agerande Mat/föremål	Andel (%)
Låta hunden behålla platsen för sig själv		Låta hunden vara/ignorera den	
1 - inte alls sannolikt	59,3	1 - inte alls sannolikt	22,7
2	5,6	2	9,1

3	9,3		3	10
4	3,7		4	13,6
5 - i högsta grad sannolikt	22,2		5 - i högsta grad sannolikt	44,5
<i>Bestraffa fysiskt</i>			<i>Bestraffa fysiskt</i>	
1 - inte alls sannolikt	83,3		1 - inte alls sannolikt	89,1
2	3,7		2	4,5
3	3,7		3	2,7
4	1,9		4	2,7
5 - i högsta grad sannolikt	7,4		5 - i högsta grad sannolikt	0,9
<i>Bestraffa verbalt</i>			<i>Bestraffa verbalt</i>	
1 - inte alls sannolikt	40,7		1 - inte alls sannolikt	52,7
2	13		2	19,1
3	24,1		3	13,6
4	11,1		4	6,4
5 - i högsta grad sannolikt	11,1		5 - i högsta grad sannolikt	8,2
<i>Kommendera hunden att hoppa ner/lämna platsen</i>			<i>Ge kommando, t.ex. Loss eller Släpp</i>	
1 - inte alls sannolikt	16,7		1 - inte alls sannolikt	24,5
2	11,1		2	8,2
3	13		3	20
4	10,7		4	14,5
5 - i högsta grad sannolikt	48,1		5 - i högsta grad sannolikt	32,7
<i>Få hunden lämna liggplatsen med hjälp av t.ex. godis</i>			<i>Försöka byta till dig maten eller föremålet mot något annat</i>	
1 - inte alls sannolikt	50		1 - inte alls sannolikt	23,6
2	7,4		2	5,4
3	16,7		3	18,2
4	3,7		4	13,6
5 - i högsta grad sannolikt	22,2		5 - i högsta grad sannolikt	39,1
<i>Lägga hunden på rygg</i>			<i>Lägga hunden på rygg</i>	
1 - inte alls sannolikt	92,6		1 - inte alls sannolikt	90,9
2	0		2	4,5
3	3,7		3	2,7
4	1,9		4	0,9
5 - i högsta grad sannolikt	1,9		5 - i högsta grad sannolikt	0,9
<i>Visa den till en annan liggplats</i>			<i>Ta maten/föremålet från hunden</i>	
1 - inte alls sannolikt	31,5		1 - inte alls sannolikt	49,1
2	11,1		2	14,5
3	13		3	13,6
4	13		4	5,5
5 - i högsta grad sannolikt	31,5		5 - i högsta grad sannolikt	17,3
<i>Kommendera hunden att hoppa ner/lämna platsen och sedan tillåta den att komma tillbaka</i>			<i>Ta maten/föremålet och sedan ge tillbaka det</i>	
1 - inte alls sannolikt	46,3		1 - inte alls sannolikt	32,7

2	14,8		2	17,3
3	9,3		3	17,3
4	11,1		4	9,1
5 - i högsta grad sannolikt	18,5		5 - i högsta grad sannolikt	23,6
<i>Sätta dig bredvid hunden och ignorera beteendet</i>				
1 - inte alls sannolikt	33,3			
2	16,7			
3	9,3			
4	14,8			
5 - i högsta grad sannolikt	25,9			

För att få en inblick i hur de andra hundarna reagerat på försvarsbeteendena ombads hundägarna att kortfattat beskriva hur den andra hunden reagerat och majoriteten av de inkräktande hundarna drog sig undan, stannade, höll avståndet eller accepterade försvaret (Tabell 8). För att även få en inblick i hur ägarna agerar i situationer med resursförsvaret mellan hundar fick de svara på en öppen fråga om vad de gjorde i de situationerna. De allra flesta avvaktade och ingrep endast då det behövdes, det vill säga lät hundarna reda ut det själva i största möjliga mån (Tabell 9).

Tabell 8 Sammanställning (%) över ägarnas svar på den öppna frågan angående den andra hundens beteende när hundägarnas hund försvarade en resurs (n=306).

Reaktion från den andra hunden	Antal
Drar sig undan/stannar/håller avstånd/accepterar försvaret	257
Ignorerar försvaret och tar resursen	20
Slagsmål	18
Svarar emot/ morrar tillbaka/ reser ragg	31
Avvaktar/väntar/fjäskar till sig tillfälle att ta resursen	12
Lekinviter	7
Attackerar/ Försvaret sig/Bita tag i den försvarande hundens nacke	10
Reagerar inte alls	5
Morrar och tar resursen ändå	4
Blir rädd	3

Tabell 9 Sammanställning över ägarnas svar på den öppna frågan angående hur de agerar i situationer med resursförsvaret mellan hundar (n=306).

Ägarens agerande	Antal
Gör ingenting/Lägger sig inte i/Avvaktar/går emellan om det behövs	133
Säger Nej/markerar med rösten/säger ifrån	38
Tar bort resursen	33
Undviker konkurrenssituationer/förebygger att de inte kan hända	30
Tar bort den andra hunden från situationen	24
Avleder/harklar sig/Omdirigerar beteendet/försöker byta fokus/byteshandel/kallar in någon av hundarna	22
Får vakta till en i förväg bestämd gräns, sedan tillrättavisning	20
Tillrättavisar/korrigerar den försvarande hunden	16
Avbryter försvaret/går emellan direkt	15
Delar på hundarna	10
Tolererar inte ägarbeteende/vaktande av resurser	10

Tar bort den försvarande hunden från situationen	6
Tillrättavisar/korrigerar den andra hunden	6
Påminner om att jag är ledaren/bestämmer/är alfan	4
Behöver aldrig ingripa	2
Ger tillbaka resursen som den andra hunden stulit	2
Ger den andra hunden tillgång till resursen	1
Blir arg	1
Hetsar hundarna	1

Alla hundägare som upplevt resursförsvar fick svara på frågan varför de trodde att hunden försvarade resurser. Majoriteten trodde att hunden försvarade resurser på grund av att den var rädd för att bli av med den men många valde även att ange en annan anledning (Tabell 10). Andra förklaringar var bland annat osäkerhet, konkurrens, instinkt, uppmuntran i skyddsträningen, valpbeteende, hunden anser att den äger resursen, hunden vill inte bli störd, hunden testat gränser utan att vilja ta makten samt skendräktighet.

Tabell 10 Svarsfördelningen (%) på frågan angående anledningen till varför hunden försvarade resurser

Anledning	Liggplats (n=54)	Mat och föremål (n=114)	Andra hundar (n=306)
Hunden vill ta makten/vill bli ledare	1,9	0	1
Hunden vill visa att den bestämmer	13	4,4	13,4
Hunden är rädd att man vill ta resursen	46,3	71,9	67,3
Annan anledning	38,9	23,7	18,3

Hundägarna fick även svara på om de ansåg att försvarsbeteendet är naturligt, onaturligt, ett fel på hunden, fel på uppfostran eller annat. Majoriteten ansåg att beteendet var naturligt (Tabell 11). En del valde alternativet annat och förklaringar som togs upp var till exempel att det är ett sätt att trotsa husse eller att hundar har mer eller mindre försvarslust. Andra förklaringar var att det är naturligt men beror inte på dålig uppfostran utan på att hunden har lite för mycket av det från aveln samt att det är ett naturligt beteende men inte något som ägaren tycker om eller accepterar och att det till viss del beror på ett fel hos hunden då den har lite för lätt att ta till aggressiva metoder för att lösa problem även i andra situationer. Andra förklaringar var brist på tillit, brist på ledarskap samt valpfasoner.

Tabell 11 Svarsfördelningen (%) angående vad hundägarna som upplevt försvar av mat/föremål (n=114), liggplats (n=54) eller mot andra hundar (n=306) anser om beteendet.

Anser du att hundens försvarsbeteende är:	Mat/föremål	Liggplats	Andra hundar
Onaturligt beteende	0	5,6	1
Naturligt beteende	83,3	83,3	96,7
Ett fel på hunden	0	0	0
Fel på uppfostran	4,4	5,6	1,6
Annat	12,3	5,6	0,7

Av hundägarna var det 12,3 % av de som upplevt försvar av mat eller föremål, 18,5 % av de som upplevt försvar av liggplats samt 18 % av de som upplevt försvar riktat mot andra hundar som ansåg att beteendet var ett litet problem. Samtidigt var det 2,6 %, 1,9 % samt 2,9 % som ansåg att beteendet var ett stort problem. Övriga (85,1 %, 79,6 % samt 79,1%) ansåg att beteendet inte var något problem.

Hundägarna som upplevt försvar riktat mot människor fick svara på frågan om de tyckte att försvaret ökat eller minskat med tiden. Av de som upplevt försvar av ligglplats svarade 7,4 % att det ökat, 68,5 % att det minskat och 24,1 % hade inte upplevt någon skillnad över tiden. För hundägare som upplevt försvar av mat eller föremål blev resultatet att 1,8 % tyckte att försvaret ökat, 70,2 % att det minskat och 28,1 % såg ingen skillnad i beteendet över tiden.

7. DISKUSSION

7.1 Metoden och syftet

Studien baserades på en kvantitativ webbaserad enkät. En kvantitativ studie ansågs vara mest lämplig att utföra med hänsyn till syftet samt den tidigare pilotundersökningen som kan räknas som mer kvalitativ, där 16 hundägare intervjuades om resursförsvar utifrån en enkät. Den kvantitativa metoden anses vara mest lämplig då syftet är att till viss del kvantifiera och generalisera resultaten (Ejlertsson, 2003) vilket stämde in på denna studies syfte. Webbenkäter är en ifrågasatt undersökningsmetod då det är svårt att avgöra svarsfrekvens samt urvalet (Trost & Hultåker, 2007). Eftersom ingen tidigare studie gjorts på hundägares syn på resursförsvar valdes metoden för att komma i kontakt med så många hundägare som möjligt och Kubinyi, et al., (2009) visade i en studie att webbaserade enkäter är ett effektivt sätt att samla in data om hundars beteende. Det kan tyckas att urvalet var snedvridet då det framgick att det var just resursförsvar enkäten skulle handla om och därmed troligen lockade till sig fler hundägare som upplevt resursförsvar. Dock var syftet att studera hundägares upplevelser samt uppfattning angående beteendet och inte att ta reda på hur stor andel av svenska hundägare som upplevt det. Det framgick även att de som endast upplevt resursförsvar en eller ett fåtal gånger var välkomna att delta och att man inte behövde ha problem med beteendet. De som svarade att de inte upplevt resursförsvar i någon av situationerna fick heller inte svara på några fler frågor om försvar av resurser. En annan sak som gjorde att urvalet inte kunde bli slumpmässigt är att ägarna till flera hundar själva fick välja vilken hund de ville svara för i enkäten. Detta ledde troligen till att de flesta valde den hund som hade störst tendens till att visa resursförsvar men trots detta upplevde majoriteten inte beteendet som något problem och hos de flesta hundarna hade försvaret minskat med tiden.

Då enkäten länkades från internetsidor som riktar sig till intresserade eller aktiva hundägare kan urvalet inte anses vara representativt för alla hundägare i Sverige. Detta styrks av resultaten då majoriteten av hundägarna använde hunden till annat än endast sällskap eller motion. Däremot är studien av vikt även om resultaten främst representerar aktiva hundägare eftersom deras synsätt på dominans kan avspeglas på deras val av träningsmetod, till exempel fann Rooney & Cowan (2011) att ägare som använde hårdare träningsmetoder hade hundar som var mer avvaktande mot främlingar. En eventuell koppling mellan synen på resursförsvar och valet av träningsmetod skulle kunna vara syftet för framtida studier.

7.2 Enkätens utformning

Enkäten fungerade i stort sett som det var tänkt. Dock fanns det frågor som skulle ha kunnat omformulerats, till exempel skulle det vara fördelaktigt att definiera svarsalternativen ”bestrafva fysiskt” samt ”bestrafva verbalt” då hundägare kan ha olika syn på vad bestraffa innebär. I den här enkäten innebar bestraffning all sorts tillrättavisning och korrigerande, oberoende av hur mild den var. Detta framgick tyvärr inte och därför är det möjligt att resultaten angående vad ägarna skulle göra i situationer när hunden försvarar resurser vara missvisande.

Tyvärr blev det även en miss vad gäller flervalfrågorna. På vissa frågor som var lika för alla situationer blev svarsinställningarna fel så att hundägarna kunde till exempel endast välja en typ av resurs som hunden försvarat när det gällde mat eller föremål men flera typer av liggplatser när det gällde försvar av liggplats. För att underlätta resultatssammanställningen togs ingen hänsyn till dessa missar förutom att resultaten i de flesta fallen redovisats både i antal och procent för att underlätta för läsaren att tolka resultaten.

7.3 Ägarens kön

Andelen hundar som visade försvar av resurser riktat mot människor kan, förutom urvalsmetoden, ha påverkats av den stora majoriteten kvinnliga hundägare som svarade på enkäten. Man har till exempel i andra studier sett att manliga ägare har lugnare hundar än kvinnliga ägare och att hundarna till kvinnliga ägare är mindre modiga (Kubinyi, et al., 2009) samt att ökat antal kvinnor i hushållet associeras med högre förekomst av mataggressivitet (McGreevy & Masters, 2008). För att kunna utesluta att ägarens kön påverkar resultatet skulle det krävas en jämnare könsfördelning mellan män och kvinnor i kommande studier angående resursförsvar. Däremot om man tittar på vem hundarna riktade försvaret mot riktades det främst mot mat när det gällde mat eller föremål och främst mot husse när det gällde liggplats. Wells & Hepper (1999) såg i sin studie att hundar visar mer försvarsaggression mot män än mot kvinnor och det skulle kunna vara så att hunden känner sig mer utsatt när den ligger och vilar än när det gäller mat eller föremål och därför upplever männen som mer hotande i de situationerna.

7.4 Kastrering och hundarnas kön

Det var en större andel av de kastrerade hundarna som försvarat resurser jämfört med de intakta hundarna i denna studie vilket står i motsats mot andra studier. Kastrering sägs minska aggressiviteten hos hundar och göra dem lugnare och mer lätthanterliga (Wright & Nesselrote, 1987; Goericke-Pesch, et al., 2010). Kastrering brukar därför rekommenderas till ägare som har problem med aggressivitet hos sina hundar (Cameron, 1997). Takeuchi et al., (2001) såg att de flesta hundarna som visade aggression mot ägarna var okastrerade. Dock har kastreringens effekter på beteendet ifrågasatts och man har till exempel sett att kastrerade tikar tenderar att vara mer aggressiva mot sin ägare samt okända personer än intakta tikar (Wright & Nesselrote, 1987; Duffy, 2006). Ingen av dessa studier har dock tittat på enbart resursförsvar. I den här studien framgick det heller inte varför hundägarna kastrerade sina hundar, de vanligaste orsakerna är dock för att minska överpopulation av hundar (Diesel, et al. 2010), för att minska risken för cancersjukdomar, slippa sexuella beteenden (Patronek et al. 1996; Teske et al. 2002) samt för att minska aggressiviteten (Cameron, 1997). Då de flesta hundägarna inte upplevt resursförsvar som ett större problem eller nämnde något om kastration i de öppna svaren tyder det på att hundarna inte kastrerats på grund av resursförsvar.

Det var även flest tikar som försvarat resurser i denna studie men i andra studier har man sett att dominansaggression, som definieras som aggression riktat mot ägarna för att klättra i hierarkin och som ofta är kopplad till resursförsvar (Borchelt, 1983; Kottferová, et al. 2008), är vanligast hos hanar (Line & Voith, 1986; Borchelt, 1983; Cameron, 1997). Samtidigt hittade Guy et al. (2001) ingen koppling mellan dominansrelaterad aggression och kön eller ras vilket tyder på att mer forskning inom området behövs. Då alla flockmedlemmar enligt Christiansen (2009) har rätt att försvara resurser borde det inte vara någon skillnad mellan könen och de tvetydiga resultaten från andra studier kanske pekar på att så är fallet.

7.5 Raser

Det var ett stort antal raser som var med i studien och resultaten pekar på att det var en större andel rottweilers som försvarat mat eller föremål mot människor jämfört med övriga raser som representerades av minst 10 individer. Det var däremot störst andel bearded collies som försvarat liggplats mot människor samt störst andel Australian shepherd som försvarat resurser mot andra hundar. Av de här resultaten kan man dock inte dra några slutsatser angående om resursförsvar är ett rasbundet drag eller inte eftersom det är få hundar tillhörande varje ras. Däremot tillhör både rottweiler, Australian shepherd och bearded collie Svenska kennelklubbens grupp 1, dit alla raser som ursprungligen använts till att valla eller vakta får eller nötboskap räknas, och flera av dessa raser används idag som brukshundar (Svenska Kennelklubben, 2011). Resultaten som Bradshaw et al. (1996) fick fram pekade på att brukshundar och terriers var mer aggressiva än andra raser och Svartberg, (2006) såg att selektering av bruksegenskaper var positivt korrelerat med lekfullhet och aggression. Det skulle vara spännande att i framtiden göra en rasjämförelse angående resursförsvar, och inte enbart aggression som tidigare studier gjort (Borchelt, 1983; Svartberg, 2006; Duffy et al., 2008; Amat et al. 2009), för att till exempel fastställa vilka hundar som är mer lämpliga som familjehundar och även se vilka egenskaper som resursförsvar är kopplade till. Till exempel kanske apportrande hundar visar mindre resursförsvar eftersom de är avlade för att apportera byten till sin förare. Christiansen (2009) föreslår att så kallade bullraser eller kamphundsraser genom aveln fått antalet steg i försvaret reducerat och därför hoppar över de första stegen i zonförsvar och kan bita eller attackera direkt. Detta är dock något som det skulle behövas mer forskning på. Duffy et al. (2008) såg till exempel att pitbullterriers rankades högt då det gällde aggression mot andra hundar men då tittade de endast på mot vilka aggressionen riktades mot och inte vad aggressionen berodde på eller om det var någon skillnad i hur aggressionen yttrade sig beroende på ras.

7.6 Hundägarnas upplevelser

Resursförsvar visade sig vara ett beteende som hundägarna inte upplevde så ofta. Även om det var 78,2 % av hundägarna i den här studien som hade upplevt resursförsvar var det endast 14,9 % som upplevde det regelbundet. Många svarade att det hände under en period när hunden var valp/unghund och majoriteten av hundarna visade försvarsbeteende när de var yngre än 19 månader. Aggressionsbeteenden brukar utvecklas när hunden når könsmognad (Fält, 2009) vilket brukar vara runt 18-36 månader (Overall, 1997) men dock är det stora individuella skillnader när och hur hundarna påverkas av könsmognaden (Fält, 2009). Svartalternativen angående vid vilken ålder hundarna visade resursförsvar skulle ha kunnat formuleras på ett annat sätt och på så vis skulle man kunnat se exakt hur många hundar som började försvara resurser runt könsmognaden. Alternativet 7-18 månader skulle till exempel kunnat delats upp i 7-12 månader samt 13-18 månader istället. Men då de flesta hundarna visade försvar av resurser för första gången när de var yngre än 19 månader verkar teorin om zonförsvar mest tillämpbar angående försvar av resurser eftersom att dominansaggression oftast utvecklas vid könsmognaden i samband med ändrade hormonnivåer (Borchelt, 1983; Bradshaw et al., 2009) samt att en valp inte borde utmana någon eftersom valpar har ett lågt RHP (Parker, 1974).

Det vanligaste beteendet som hundägarna upplevt vid försvar av resurser var att hunden morrat och minst vanligast att den bitit. Messam et al. (2008) såg i en studie att det var en större risk att hundarna skulle bita om man inte avlägsnade morrande hundar från situationen, lät dem var ifred eller lät dem att retirera samt att morningar var ett tecken på stigande aggression (Messam et al. 2008). Att inte tillåta hunden att morra ökar även det

riskan för att hunden ska bita (Messam et al. 2008). Personer, oberoende av tidigare erfarenhet av hundar, har svårt för att identifiera beteenden som aggression (Tami & Gallagher, 2009). I samma studie kom man fram till att morningar framförallt tolkades som defensivt beteende men kom långt ner på listan över beteenden som indikerade aggression. Skall, drag i koppel, bett samt svansföring var däremot de vanligaste tecknen som observatörerna använde för att avgöra om hunden var aggressiv eller inte (Tami & Gallagher, 2009). Med tanke på att det var få hundar som bitit i denna studie borde hundägarna trots allt handlat rätt i de situationer som hunden försvarat resurser.

På frågan i den här studien som var kopplad till bilden med en hund som försvarade mat med stel kroppshållning och stirrande blick var det över en tredjedel av hundägarna, som upplevt försvar av mat eller föremål riktat mot människor, som inte kände igen beteendet. Med tanke på att de flesta hundägare upplevt att hunden morrat när den försvarat mat tyder det på att ägarna inte läser hundens kroppsspråk i tillräckligt stor utsträckning för att kunna tyda de tidigaste signalerna av resursförsvar. Om man kopplar ihop det med att de flesta hundägarna trodde att hunden försvarade resurser för att den var rädd att bli av med dem tillsammans med Tami & Gallaghers (2009) resultat att morningar främst inte tydde på aggression, kan det tyda på att hundägarna inte tar hoten på allvar. Även om de flesta hundarna inte gått längre än att morra och hundägarna inte upplever beteendet som ett problem beror resursförsvar enligt Christiansen (2009) på bristande tillit till människor och andra hundar och för hundens välfärd borde hundägare därför ta beteendet på större allvar och försöka bygga upp hundens tillit.

När hunden försvarade resurser mot andra hundar accepterade de andra hundarna försvaret och utmanade inte försvararen medan hundägarna uppgav att de högst sannolikt inte skulle tillåta hunden behålla liggplatsen samt försöka byta till sig maten eller föremålet från hunden när den riktade försvaret mot människor. Däremot säger de flesta att det inte alls är sannolikt att de skulle bestraffa hunden verbalt, fysiskt eller lägga den på rygg. Detta är enligt Christiansen (2009) mycket vanligt att ägare gör när hunden visar aggressiva beteenden. Rankningen av alternativen angående vad hundägarna sannolikt skulle eller inte skulle göra när hunden försvarar resurser mot människor tyder dock på att de inte tror att hunden försöker ta makten då det är få som skulle bestraffa hunden.

De flesta hundägarna verkar, utifrån vad de själva beskriver att de skulle göra när hunden försvarar resurser mot andra hundar, acceptera försvarsbeteendet och ser inte så allvarligt på det. Det var väldigt få som sa att de skulle påminna hundarna om vem det är som är ledaren, bestämmer eller är alfan. Det tyder ytterligare på att de flesta ägarna i den här studien inte sympatiserar med dominansteorin, om att hundarna försvarar resurser för att klättra i hierarkin (Bradshaw et al, 2009).

Flertalet hundägare trodde att anledningen till att hunden försvarar resurser både mot människor och andra hundar var för att den var rädd för att bli av med resursen. Tami & Gallagher (2009) såg i en studie att personer gärna beskrev hundens beteende genom att förklara vad hunden vill eller är rädd för. Hundägarna kunde endast välja ett av alternativen på denna fråga. Detta då man i pilotstudien såg att de ofta valde flera alternativ och inte kunde se vad hundägarna trodde huvudanledningen bakom försvaret var. Ett bättre sätt att formulera frågan hade kunnat vara att låta hundägarna ranka alternativen men då hade man inte kunnat se om de verkligen trodde att hunden till exempel ville bli ledare eller visa att den bestämmer. Många av hundägarna som valde annat beskrev att de trodde att hunden försvarade resurser för att hunden ansåg att den ägde resursen, men att det inte var kopplat till makt eller rädsla. Även här pekar resultaten på att hundägarna inte sympatiserar med teorin om dominansaggression men däremot med Christiansens (2009)

teori om zonförsvar eftersom de tror att hunden anser sig ha rätt till resurser oberoende av rang.

Det är positivt att majoriteten av hundägarna anser att försvar av resurser är ett naturligt beteende och inte ett fel hos hunden, även om flera påpekade att det var ett naturligt beteende men inget som var önskvärt. Med tanke på att försvar av resurser utvecklats för att undvika konflikter och slagsmål (Parker, 1974; Kottferová et al. 2008; Christiansen, 2009; Miklósi, 2010) kan man tycka att det är bra att hundar visar varningssignaler. Det är framförallt viktigt när det är småbarn i närheten så att man kan undvika situationer som blir tråkiga både för barnet och hunden. Att hunden visar varningssignaler är även ett tydligt tecken på att hunden är osäker och inte litar på inkräktaren och att man borde börja bygga upp hundens tillit, till exempel genom att lära den att man inte är en konkurrent (Christiansen, 2009). Detta är viktigt att göra innan hunden får tag på något som skulle kunna vara farligt för den och det är därför viktigt att man börjar med träningen redan när hunden är valp, till exempel genom att sitta med en stund när den äter så att den lär sig att man inte är ute efter maten.

När hundar går så långt att de gör utfall och biter är det ett tecken på att vi missat något den signalerat till oss och för att undvika konfrontationer borde vi titta på de hundar som accepterar andra hundars signaler och lära oss från dem.

8. SLUTSATSER

Den här studien är den första som gjorts angående hundägares syn på resursförsvar och resultatet visar att de flesta hundägarna i den här studien inte sympatiserar med dominansteorier även fast majoriteten av hundägarna hade upplevt resursförsvar. Beteendet anses inte vara något större problem och det flesta hundägarna skulle inte bestraffa hunden i de situationerna. Dock finns det brister i hundägares förmåga att tyda sin hunds signaler och för hundarnas välfärd är det viktigt att hundägare får tillgång till information angående hundens beteende och orsakerna bakom det.

I framtiden skulle det vara spännande med forskning angående resursförsvar hos olika raser för att se om aveln av vissa egenskaper påverkat antalet steg som hundarna uttrycker vid försvar av resurser. Man borde även utbilda hundägare i att läsa hundens signaler för att på så sätt kunna undvika och förebygga konflikter samt träna hunden på rätt sätt för att öka dess tillit till människor. Man borde även fortsätta arbetet med att utbilda hundägare i en modernare syn på hunden som en samarbetspartner snarare än en varelse som tar varje tillfälle i akt för att ta över makten.

9. TACK

Jag vill rikta varma tack till min handledare Anette Wichman, min biträdande handledare Kerstin Malm samt till Freddy Worm Christiansen som läst och kommit med värdefulla kommentarer på arbetet. Jag vill även tacka Måns Englbrektsson på Svenska kennelklubben för hans snabba svar på mail och för att han gjorde det möjligt att lägga upp enkäten på deras hemsida. Sist men inte minst vill jag tacka mina vänner Elin Tjäder och Malin Kling som tagit sig tid att läsa igenom arbetet flertalet gånger, även då jag varit ute i sista minuten. Utan er hade detta kandidatarbete inte blivit färdigt och jag är er evigt tacksam för all hjälp och moraliskt stöd!

10. REFERENSER

Aktivhund: <http://www.aktivhund.se/hundforum/> 2011-06-07 15:43

Allt om hundar: <http://www.aktivhund.se/hundforum/> 2011-06-07 15:43

- Amat, M., Manteca, X., Mariotti, V.M., Ruiz de la Torre, J.L. & Fatjó, J. 2009. *Aggressive behavior in the English cocker spaniel*. Journal of Veterinary Behavior 4: 111-117
- Arnott, G. & Elwood, R.W. 2009. *Assessment of fighting ability in animal contests*. Animal Behaviour 77: 991–1004
- Bamberger, M. & Houpt, K.A. 2006. *Signalment factors, comorbidity, and trends in behavior diagnoses in dogs: 1,644 cases (1991–2001)*. Journal of the American Veterinary Medical Association. 229: 10: 1591-1601
- Beaver, B.V., 1983. *Clinical classification of canine aggression*. Applied Animal Ethology, 10: 35-43
- Bradshaw, J.W.S., Blackwell, E.J. & Casey, R.A. 2009. *Dominance in domestic dogs - useful construct or bad habit?* Journal of Veterinary Behavior. 4: 135-144
- Bradshaw, J.W.S., Goodwin, D., Lea, A.M., Whitehead, S.L., 1996. *A survey of the behavioural characteristics of pure-bred dogs in the United Kingdom*. Vet. Rec. 138, 465–468.
- Bradshaw, J.W.S. & Lea, A.M., 1993. *Dyadic Interactions Between Domestic Dogs*. Anthrozoös. 5: 245-253
- Borchelt, P.L. 1983. *Aggressive behaviour of dogs kept as companion animals: Classification and influence of sex, reproductive status and breed*. Applied Animal Ethology. 10: 45-61
- Cameron, D.B. 1997. *Canine dominance-associated aggression: concepts, incidence, and treatment in a private behavior practice*. Applied Animal Behaviour Science 52: 265-274
- Christiansen, F.W. 2009. *Hundars och vargars beteende*. K. Malm, Tanke i Tryck, Skara
- Crowell-Davis, S.L. 2008. *Motivation for Pet Ownership and Its Relevance to Behavior Problems*. Compendium. 30: 8: 423-428
- Diesel, G., Brodbelt, D. & Laurence, C. 2010. *Survey of veterinary practice policies and opinions on neutering dogs*. Veterinary record. 166 :15: 455 -458
- DiGiacomo, N., Arluke, A. & Patronek, G. 1998. *Surrendering pets to shelters: The relinquisher's perspective*. Anthrozoös. 11: 1: 41-51
- Duffy, D.L. 2006. *Non-Reproductive Effects of Spaying and Neutering. Effects on behavior*. in Third International Symposium on Non-Surgical Contraceptive Methods for Pet Population Control. Alexandria, Virginia, USA: ACCD.
- Duffy, D.L., Hsu, Y. & Serpell, J.A. 2008. *Breed differences in canine aggression*. Applied Animal Behaviour Science 114: 441–460
- Ejlertsson, G. 2003. *Statistik för hälsovetenskaperna*. Lund, Studentlitteratur
- Font, E., 1987. *Spacing and social organization: urban stray dogs revisited*. Applied Animal Behaviour Science. 17, 319–328.
- Fält, 2009. *Beteendeboken (2:a uppl.)*. Sellin & Partner Bok och Idé AB, Stockholm
- Goericke-Pesch, S., Wilhelm, E., Ludwig, C., Desmoulins, P.O., Driancourt, M.A. & Hoffmann, B. 2010. *Evaluation of the clinical efficacy of Gonazon implants in the treatment of reproductive pathologies, behavioral problems, and suppression of reproductive function in the male dog*. Theriogenology 73: 920–926
- Guy, N.C. Luescher, A. Dohoo, S.E. Spangler, E. Miller, J.B. Dohoo, I.R. Bate L.A. 2001. *A case series of biting dogs: characteristics of the dogs, their behaviour, and their victims*. Applied Animal Behaviour Science, 74: 1: 43-57
- Götene brukshundsklubb: <http://www.gotenebk.com/> 2011-06-07 15:50
- Hundar.se: <http://www.hundar.se/forum/> 2011-06-07 15:47
- Kottferová, J., Mareková, J., Jakuba, T., Ondrašovič, M., Ondrašovičová, O. 2008. *Aggressive behaviour of dogs and its ethological function*. Folia Veterinaria. 2: 2: 73-74

- Kubinyi, E., Turcsá, B. & Miklósi, Á. 2009. *Dog and owner demographic characteristics and dog personality trait associations*. Behavioural Processes 81: 392–401
- Line, S. & Voith, V.L. 1986. *Dominance Aggression Of Dogs Towards People: Behaviour Profile and Response to Treatment*. Applied Animal Behaviour Science. 16 : 77-83
- McGreevy, P.D. & Masters, A.M. 2008. *Risk factors for separation-related distress and feed-related aggression in dogs: Additional findings from a survey of Australian dog owners*. Applied Animal Behaviour Science 109: 320–328
- Messam, L.L.McV., Kass, P.H., Chomel, B.B. & Hart, L.A. 2008. *The human–canine environment: A risk factor for non-play bites?* The Veterinary Journal 177: 205–215
- Miklósi, A. 2010. *Dog behaviour, evolution and cognition*. Oxford university press, New York.
- MySurvs: <http://www.mysurvs.com/> 2011-06-07 15:52
- Overall, K., 1997. *Clinical behavioral medicine for small animals*. Mosby Year Book, Inc., St. Louis, Missouri.
- Pal, SK., Ghosh, B. & Roy S. 1998. *Agonistic behaviour of free-ranging dogs Canis familiaris in relation to season, sex and age*. Applied Animal Behaviour Science. 59: 331–348
- Parker, G.A. 1974. *Assessment Strategy and the Evolution of Fighting Behaviour*. Journal of Theoretical Biology. 47: 223-243
- Patronek, G.J., Glickman L.T., Beck A.M. & McCabe, G.P. 1996. *Risk factors for relinquishment of dogs to an animal shelter*. Journal of the American Veterinary Medical Association. 209: 3: 572 -581
- Pérez-Guisado, J. & Muñoz-Serrano, A. 2009. *Factors Linked to Dominance Aggression in Dogs*. Journal of Animal and Veterinary Advances. 8:2: 336-342.
- Rooney, N.J. & Cowan, S. 2011. *Training methods and owner–dog interactions: Links with dog behaviour and learning ability*. Applied Animal Behaviour Science 132 (2011) 169–177.
- Salman, M.D., New Jr.j.G., Scarlett, J.M., Kris, P.H. Ruch-Gallie, R. & Hetts, S. 1998. *Human and animal factors related to the relinquishment of dogs and cats in 12 selected animal shelters in the United states*. Journal of applied animal welfare science. 3: 207-226
- Seksel, K., Mazurski, E. & Taylor, A. 1999. *Puppy socialisation programs: short and long term behavioural effects*. Applied Animal Behaviour Science. 62: 335-349
- Shore, E.R., Burdsal, C. & Douglas, D.K. 2008. *Pet owners' views of pet behavior problems and willingness to consult experts for assistance*. Journal of applied animal welfare science. 11:1: 63 -73
- Steinker, A. 2007. *Terminology Think Tank: Social dominance theory as it relates to dogs*. Journal of Veterinary Behavior. 2: 137-140
- Svartberg, K. 2006. *Breed-typical behaviour in dogs—Historical remnants or recent constructs?* Applied Animal Behaviour Science 96: 293–313
- Svenska kennelklubben, 2011. <http://www.skk.se/hundraser/?group=1> använd 2011-05-18 12:43
- Takeuchi, Y., Ogata, N., Houpt, K.A. Scarlett, J.M. 2001. *Differences in background and outcome of three behavior problems of dogs*. Applied Animal Behaviour Science 70: 297-308
- Tami, G. & Gallagher, A. 2009. *Description of the behaviour of domestic dog (Canis familiaris) by experienced and inexperienced people*. Applied Animal Behaviour Science 120: 159–169

- Teske, E., Naan, E.C., van Dijk, E.M., Van Garderen, E. & Schalken, J.A. 2002. *Canine prostate carcinoma: epidemiological evidence of an increased risk in castrated dogs.* Molecular and Cellular Endocrinology 197: 251-255
- Trots, J., Hultåker, O. 2007. *Enkätboken.* Lund, Studentlitteratur
- Vovve.net: <http://vovve.net/Rastplatsen/Hundforum.asp> 2011-06-07 15:45
- Våge, J., Fatjo, J., Menna, N., Amat, M., Grotle Nydal, R. & Lingaas, F. 2008. *Behavioral characteristics of English Cocker Spaniels with owner-defined aggressive behavior.* Journal of Veterinary Behavior. 3: 248-254
- Wells D.L., & Hepper P.G. 1999. *Male and female dogs respond differently to men and women.* Applied Animal Behaviour Science 61: 341–349
- Wright, C.J & Nesselrote, M.S. 1987. *Classification of Behavior Problems in Dogs: Distributions of Age, Breed, Sex and Reproductive Status.* Applied Animal Behaviour Science, 19: 169-178